

ІНВЕСТИЦІЙНИЙ ПОРТРЕТ ЧЕРКАСЬКОГО РЕГІОНУ

Федорець Л.М., аспірантка

Уманського державного

аграрного університету

Постановка проблеми. В контексті процесу євроінтеграції постає проблема ефективного розвитку економіки, налагодження зовнішньоекономічних відносин та створення привабливого інвестиційного клімату в регіоні.

Агропромисловий комплекс Черкаського регіону для перспективного розвитку на сучасному етапі потребує додаткового фінансування. Одним із шляхів такого фінансування є залучення іноземних інвестицій, що дозволить підвищити якість виробленої продукції, впровадити інноваційні технології у виробництво, прибуток від виробництва якісних товарів для реалізації на внутрішньому та зарубіжному ринках.

Однак розвиток інвестиційної діяльності в АПК потребує системи контролю, яка б була адекватною потребам демократичного суспільства, до побудови якого прагне Україна. Головною умовою для досягнення позитивних результатів від проведення інвестиційної діяльності є знання організації і володіння засобами і методичними прийомами господарського контролю.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню проблеми інвестиційного клімату та інвестиційної діяльності присвячено роботи багатьох зарубіжних і вітчизняних вчених: С.І. Абрамова, Г. Бірмана, В.М. Гейця, С. Шмідта, І.А. Бланка, Л.М. Борщ, П. Массе, Т.В. Майорової, Т.Л. Мостенської, В.Л. Осецького, А.А. Пересади, А.А. Чухно, та інших.

Серед українських авторів слід особливо виділити Бутинця Ф.Ф., Білуху М.Т., Дерія В.А., Романіва Є.М., Усача Б.Ф. та інших.

Постановка завдання. Інвестиційна діяльність АПК Черкаського регіону значною мірою залежить від умов, що впливають на рівень обсягів інвестицій та їх направленість. Умови можуть бути зовнішніми, такі як ціновий фактор, ризики, адміністративний вплив та інші) та внутрішніми (земля, капітал, працівники та інші ресурси).

У сфері АПК головною умовою прибутковості та ефективності ведення виробництва є поєднання всіх факторів управління, збільшення надходжень інвестиційних вкладів шляхом створення сприятливих умов діяльності інвесторів на території Черкаської області, впровадження у виробництво перспективно нових технологій, збільшення виробництва продукції, створення нових робочих місць та підвищення життєвого рівня населення.

Виклад основного матеріалу. Черкаський регіон є інвестиційно привабливим як для внутрішніх, так і для зовнішніх інвесторів. Завдяки інвестиційним вкладам вдається підтримувати на високому рівні економіку багатьох підприємств області, які працюють як на внутрішні, так і на зовнішні ринки. Поміж найкрупніших підприємств, які експортують товари, залишаються ВАТ „Азот”, ВАТ „Черкаський автобус”, ПП „Імпексагро”, ЗАТ „Агроекопродукт”, українсько-німецьке ЗАТ „Графія Україна”, ВАТ „Ватутінський комбінат вогнетривів”, сукупний обсяг відвантажених ними товарів склав майже три четверти всього експорту області. Найбільші обсяги імпортованих товарів надійшли до ЗАТ „Галлахер Україна”, ТОВ Черкаська продовольча компанія, ТОВ „А-С”, ВАТ „Черкаський автобус”, українсько-німецьке ЗАТ „Графія Україна”, ТОВ „ММ Пекеджінг Україна”; обсяг імпорту цих підприємств склав майже дві третини загального обсягу імпорту [3,6,7].

Залучення іноземних інвестицій є одним із пріоритетних напрямів зовнішньоекономічної діяльності АПК Черкаської області.

Для залучення іноземного капіталу в регіоні створено дві програми, які спрямовані на формування сприятливого інвестиційного клімату та

представлення інвестиційно привабливих підприємств Черкащини на виставках різного рівня [5,6]:

1. Програма сприяння залученню інвестицій в економіку Черкаської області на 2006-2010 роки;
2. Програма розвитку виставкової діяльності області.

На сьогодні пріоритетними інвестиційними проектами Черкаської області є розробка Носачівського родовища титанових руд, будівництво сміттєпереробного заводу у Черкасах, відновлення діяльності міжнародного аеропорту «Черкаси», будівництво торговельного центру «Земляни» і готельного комплексу в Каневі, будівництво спортивного комплексу в Умані. Ці проекти включені до обласної Програми сприяння залученню інвестицій в економіку Черкаської області на 2006-2010 роки.

Додаткові інвестиційні вклади в розвиток економіки регіону сприятимуть збільшенню обсягів виробництва, створенню додаткових робочих місць та підвищенню життєвого рівня населення.

Загальна вартість запланованих інвестиційних проектів Черкащини складає близько 857,15 млн. дол. США [6].

Економічний потенціал області представлений більше ніж 60 провідними підприємствами харчової, хімічної, машинобудівної та легкої промисловості. Більшість із них займаються зовнішньоекономічною діяльністю та є інвестиційно привабливими для іноземних вкладників.

У рейтингу регіонів України за загальним обсягом залученого іноземного капіталу Черкащина посідає 16 місце (2007 р.).

Вкладення іноземних інвестицій відбувається переважно до харчової промисловості та АПК (створення спільних підприємств)- традиційних галузей економіки області.

Сьогодні в Черкаській області 228 підприємств інвестуються з-за кордону. Всього станом на 1 жовтня сума прямих інвестицій в Україну сягнула \$ 26 856,6 млн., а кількість підприємств, які їх отримують – 13 870 [5,6,7].

Серед міст та районів області станом на початок квітня 2008 року суттєва частка прямих іноземних інвестицій зосереджена на підприємствах м. Черкаси (63,3 % усіх інвестицій області), Черкаського (8,6 %), Звенигородського (4,9 %) та Жашківського (3,9%) районів[5].

Протягом 2007 року приріст іноземного інвестиційного капіталу зріс на 58,6 млн. доларів США і станом на 01.01.2008 обсяг прямих іноземних інвестицій в економіку області становить 174,9 млн. доларів США (Рис.1) [6,7].

Управлінням зовнішніх відносин та євроінтеграції Черкаської облдержадміністрації надано консультаційну допомогу з приводу реєстрації та виведення іноземних інвестицій, здійснення зовнішньоторговельних операцій біля 100 підприємствам.

З метою пошуку додаткових ресурсів для економіки області формуються та активно популяризуються інвестиційні та комерційні пропозиції підприємств та організацій області, проводяться заходи з даної тематики.

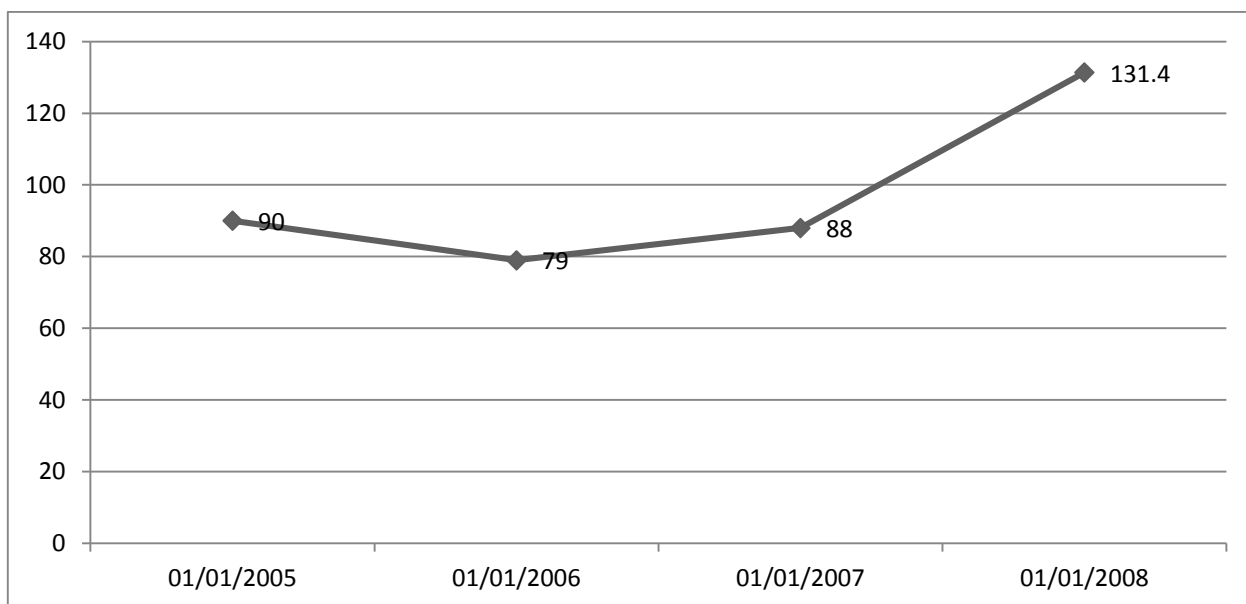


Рис. 1. Динаміка залучення прямих іноземних інвестицій в економіку Черкаської області, млн. дол. США

Обсяг іноземних інвестицій в розрахунку на одну особу населення області на 01.01.2008 становить 131,4 долара США, що на 43,4 долара США або на 49% більше, ніж станом на 01.01.2007 (Рис.2) [6].

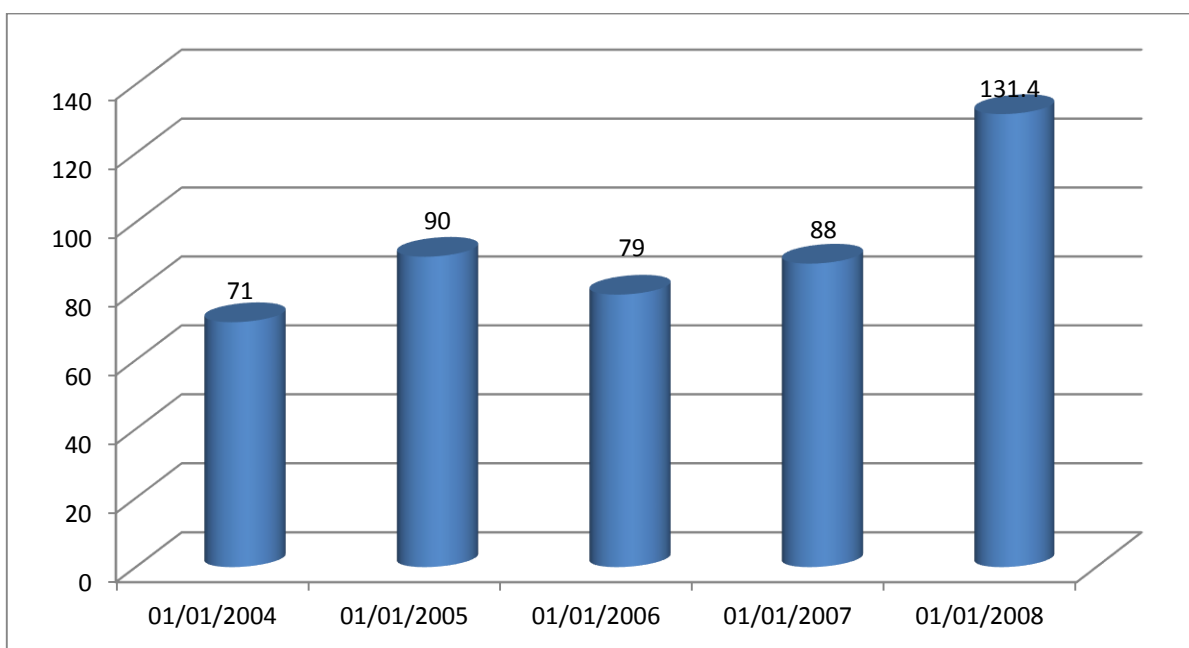


Рис.2. Динаміка прямих іноземних інвестицій в Черкаській області в розрахунку на 1 особу, дол. США

Основні інвестори (89% загального обсягу іноземних інвестицій) в економіку області (Рис.3):

- Сполучене Королівство – 59,8 млн. доларів США (34,2%);
- Німеччина – 30,1 млн. доларів США (17,2%);
- Сполучені Штати Америки – 16,7 млн. доларів США (9,6%);
- Кіпр – 16,3 млн. доларів США (9,3%);
- Франція – 15,0 млн. доларів США (8,6%);
- Віргінські Острови (Сполучене Королівство) – 9,6 млн. доларів США (5,5%);
- Російська Федерація – 7,8 млн. доларів США (4,5%) [3,6,7].

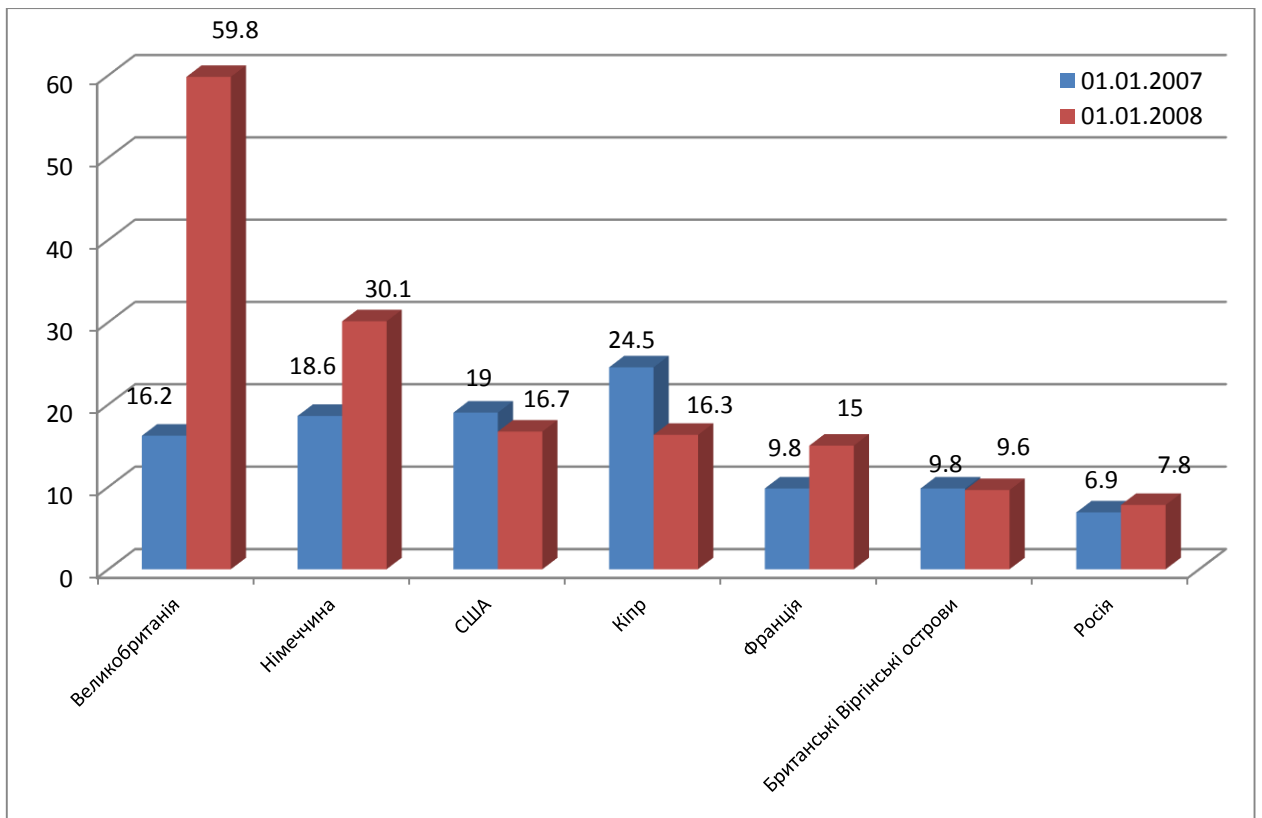


Рис. 3. Основні інвестори в економіку регіону, млн. дол. США

Розподіл прямих іноземних інвестицій по галузях Черкаського регіону станом на 01.01.2008 має наступний вигляд [6,7]:

- сфера харчування (зосереджено 61,4 млн. доларів США або 38,5% усіх прямих інвестицій області, приріст за 2007 р. становив 18,1 млн. доларів США);
- АПК (19,7 млн. доларів США (11,3%), збільшення - 0,2 млн. доларів США);
- підприємства целюлозно-паперового виробництва - 18,8 млн. доларів США (10,8%), приріст - 11,1 млн. доларів США;
- сфера виробництва неметалевої мінеральної продукції - 15,4 млн. доларів США (9,1%), збільшення - 15,1 млн. дол.;
- машинобудування - 12,7 млн. доларів США (7,2%), приріст - 0,4 млн. доларів США;

- підприємства, діяльність яких пов'язана із наданням лізингових, інжинірингових та орендних послуг - 9,3 млн. доларів США (5,3%), приріст - 1 млн. доларів США;
- сфера хімічної та нафтохімічної промисловості - 8,7 млн. доларів США (5,0 %), приріст - 1,1 млн. доларів США.

Станом на початок квітня 2008 року основними країнами-інвесторами у Черкаській області є Сполучене Королівство Великобританія – 67,1 млн. дол. (37,6 %), Німеччина – 30 млн. дол. (16,8 %), Сполучені Штати Америки – 16,7 млн. дол. (9,4 %), Кіпр – 15,7 (8,8 %) та Франція – 14,8 млн. дол. (8,3 %) [3,5].

Найбільші обсяги прямих іноземних інвестицій вкладені у промислові та сільськогосподарські підприємства, відповідно, – 144,4 млн. дол. (81 % загального обсягу прямих іноземних інвестицій) та 18,7 млн. дол. (10,5 %).

Підприємствами і організаціями усіх форм власності у січні - вересні 2007 р. з різних джерел фінансування освоєно 1934,3 млн грн капітальних інвестицій, у тому числі інвестицій в основний капітал - 1642,7 млн грн. Проти відповідного періоду 2006 р. інвестиції в основний капітал в порівнянних цінах зросли на 18,1% [3,7].

Із обсягу інвестиційних вкладень в основний капітал на будівельно-монтажні роботи направлено 36,9%, на придбання машин, обладнання та устаткування для новозбудованих об'єктів - 61,5%.

За видами економічної діяльності найбільші вкладення в основний капітал забезпечено у сільському господарстві - 31,1%, промисловості - 22,8%, на розвиток транспорту та зв'язку - 15,1%, в операціях з нерухомістю - 10,1% [7].

Загальний обсяг прямих іноземних інвестицій на 01.01.2008 р. становить 174,9 млн дол. (на 55,7 млн дол. більше, ніж на початок 2007 р.) (Таб.1). У розрахунку на душу населення іноземні інвестиції становлять 91,4 дол.[7].

Прямі іноземні інвестиції в Черкаську область*

| | Обсяги прямих інвестицій на 01.01.2008р.; (млн. дол. США) | У % до підсумку |
|--------------------------------|---|-----------------|
| Всього | 174,9 | 100,0 |
| у тому числі | | |
| Сполучене Королівство | 59,8 | 34,2 |
| Німеччина | 30,1 | 17,2 |
| Кіпр | 16,3 | 9,3 |
| Сполучені Штати Америки | 16,7 | 9,6 |
| Франція | 15,0 | 8,6 |
| Віргінські Острови, Британські | 9,6 | 5,5 |
| Російська Федерація | 7,8 | 4,5 |
| Інші країни | 19,6 | 11,1 |

* Перелік країн визначено, виходячи з найбільших обсягів інвестицій, що здійснені в економіку регіону та внесені в економіку інших країн світу.

На сьогоднішній день Німеччина була і залишається одним із головних інвесторів Черкащини - 15 % від загального обсягу прямих іноземних інвестицій регіону. Приріст в першій половині 2008 року становить 1,4 млн. дол. США. За період 2007 року прямі іноземні інвестиційні вклади з Німеччини складають 17,2 млн. дол. США [5,6].

Особливо в останні роки простежується тенденція поживлення щодо інвестування німецького капіталу у розвиток АПК Черкаського регіону. В рамках українсько-німецького проекту "Розвиток сільського господарства та залучення інвестицій", що започаткований та реалізується на Черкащині за підтримки Міністерства сільського господарства та захисту прав споживачів Німеччини, успішно працюють такі сільськогосподарські підприємства : ТОВ

"Кищенці" та ТОВ "Дукра Агро" Маньківського району; ТОВ "Вікторія" с. Копіювата Монастирищенського району.

В Черкаській області на 2007 рік створені та успішно працюють 25 спільних українсько-німецьких підприємств. Німецькі підприємства "Агро-Вільд Україна" м. Жашків та "Аграрпродукти-Вільд Україна" с. Вільшанка Жашківського району вирощують, переробляють та успішно реалізують свою сільськогосподарську продукцію, вирощену на 5 тис. га орендованих земель продукцію [3].

В Україні зареєстровано на 2007 р. 928 підприємств. Це 11% усіх зареєстрованих в Україні спільних підприємств з інвестиційними вкладками ФРН. Обсяг інвестицій становить 228,5 млн. дол. США [5,6].

Найбільша кількість спільних підприємств з німецькими інвестиціями знаходиться в м. Києві (381 підприємство), Львівській області (100), Одеській (59), Закарпатській (38), Донецькій (36) та Дніпропетровській (34) областях. За величиною вкладених коштів на першому місці знаходиться м. Київ (45,2% загального обсягу німецьких інвестицій), Черкаська область (8,9%), Донецька (6,2%), Закарпатська (4,9%), Одеська (4,6%), Івано-Франківська область (4,2%)[5].

Створення спільних підприємств, інвестування ФРН коштів в розвиток АПК Черкаської області свідчить про зацікавленість німецької сторони лише в деяких галузях української економіки: легка та харчова промисловість, сільське господарство, машинобудування і металообробка, торгівля. Але інтереси іноземних інвесторів не завжди співпадають із потребами вітчизняної економіки (транспортна сфера, нафтопереробна та ін.).

На сьогодні продовжує активну діяльність німецько-український аграрний проект розвитку сільського господарства та залучення інвестицій (НУАП). Його основна діяльність закладена в сфері консультаційної роботи, просування провідних німецьких технологій на українських ринках та обмін досвідом між голландськими і німецькими фермерами, яких цікавить можливість інвестування своїх капіталів в АПК України та її регіонів.

Пошук та приваблювання інвесторів в Черкаську область відбувається за наступними напрямками:

- забезпечення наявності інформації про інвестиційні проекти у мережі Інтернет;
- проведення щорічних інвестиційних форумів Черкащини (форум «Український дім», 2006 р.);
- презентація економічного потенціалу області на щорічній всеукраїнській акції «Барвіста Україна»;
- участь у міжнародних виставках;
- використання міжрегіональних міжнародних зв'язків області.

Висновки. Аналіз обсягу прямих іноземних інвестицій у Черкаську область свідчить про збереження інтересу міжнародних інвесторів до економіки регіону. Перспективними напрямками вкладення інвестиційного капіталу найближчим часом можуть бути сільське господарство, переробна промисловість, машинобудування, туризм, розробка корисних копалин.

Для створення сприятливого інвестиційного клімату регіону та залучення іноземного капіталу, необхідно:

1. Провести аналіз соціально-економічного стану області, районів, міст обласного значення.
2. Визначити пріоритетні напрями розвитку територій та їх інвестиційний потенціал.
3. Розробити план заходів з активізації інвестиційної діяльності.
4. Визначити об'єкти, що потребують додаткових вкладів та умови залучення інвестицій для їх подальшого використання.
5. Використовувати міжрегіональні та міжнародні зв'язки області для популяризації потенціалу області.
6. Надавати консультаційну допомогу підприємствам області у залученні іноземних інвестицій.
7. Створити регіональний інвестиційний фонд.
8. Активізувати роботу із залучення міжнародної технічної допомоги.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про іноземне інвестування». - Конституція України.- Київ.-2004 р.
2. С. Ф. Покропивний “Економіка підприємства” // Підручник.-Київ.-200 р.
3. Н. Борисюк Інтерв’ю із Головою Черкаської облдержадміністрації Черевком О. // «Нова доба».- №33.-18 квітня 2008 р.
4. Т. О. Примак “Економіка підприємства” // Навчальний посібник.- Київ.- 1999 р.
5. <http://www.lib.ua-ru.net>
6. Статистичний збірник Черкаського обласного відділу статистики.-2007 р.
7. www.cherkasustat.com.ua